

*Лаура Димитрова*¹

ОПИТИТЕ НА СТЕФАН АЛТЪКОВ

Laura Dimitrova

THE TRIES OF STEFAN ALTA KOV

Abstract: The article analyzes the artworks by Stefan Altakov, created in the last few years and presented in the virtual exhibition “Tries“ on the website of the project “Art Initiatives 2020”, the project is implemented under the Scientific Research Fund for Sofia University. A few sentences from the text of this article were published at the opening of the respective virtual exhibition.

Keywords: *painting; contemporary art; experiments; mixed media; collage.*

Изложбата „Опити“ на проф. д-р Стефан Алтъков, преподавател по живопис и цветознание в катедра „Визуални изкуства“ на Факултет по науки за образованието и изкуствата, намери място на уеб сайта на проекта „Арт инициативи 2020“ (<https://artinitiativesproject.com/>) в началото на септември 2020 г.

Изложбата включва избрани произведения, наречени от самия автор „Опити“ и разкрива търсенията на Стефан Алтъков през последните години. Търсения разнопосочни, що се отнася до материали, техники и изразни средства и същевременно последователни, обединени от основната концепция на, може да се каже, цялото му досегашно творчество.

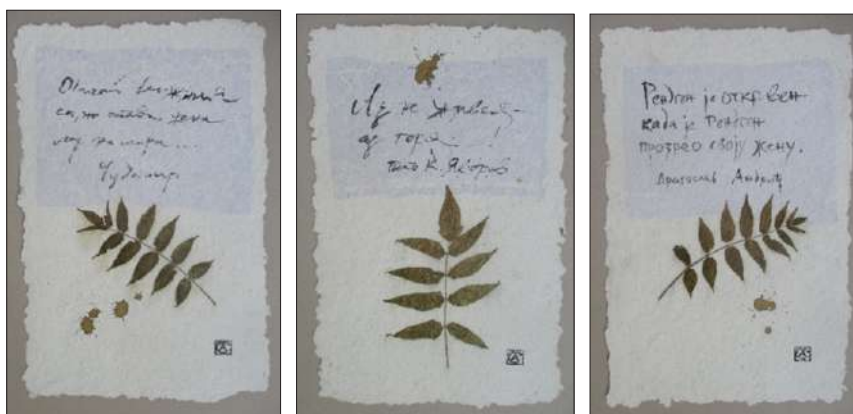
Една от най-ярко очертаните линии, маркираща съзнателно избрана посока в работата на художника, води към превъплъщенията на двойката слово-образ, на което се дължи както органичната спойка в произведенията от циклите „Рисунки“ и „Цитати“, така и контраста, провокативността в „Думи на баба и дядо“ 1, 2, 3 и “Sic Transit Gloria Mundi“ 1, 2, 3.

Изпълнени в техниката акрилни бои върху картон, творбите от цикъла „Рисунки“ съчетават текстове-цитати от известните художници с испански произход Салвадор Дали, Пабло Пикасо, Жуан Миро и „заимствани“ от творбите им образи, които Ст. Алтъков интерпретира, подчертавайки „разпознаваемостта“ на авторите, с почит към високото им майсторство, с реверанс към „създадената от тях естетика“.

Цикълът „Цитати“ и произведенията „Писма“ и „Игра“ са изпълнени в „нова“ за художника техника – на рециклираната хартия, и макар че това за него е вид изпробване на непознатото, творбите изглеждат зрели, проникновени, лаконични и цялостни. Както подсказва названието, цитатите (в случая от реално съществували и известни личности – Чудомир, Яворов, Драгослав Андрич; литературни герои – Мечо Пух; познати на автора личности – Й. К.; или от еклезиаста) са източник на инспирации и „градивен материал“, като са „приобщени“ към творбите с помощта на „новата техника“. Изтъкнат е естественият цвят на хартията, надписите са в стил „авторска калиграфия“, подчертано е благородството на цвета в „златните“ колажирани листа в цикъла „Цитати“ – всички елементи на композицията са споени органично както с помощта на техниката, така

¹ laura@uni-sofia.bg

и преди всичко от основната идея. Макар че технически са изпълнени по същия начин, творбите „Писма“ и „Игра“ имат различна форма (кръг) и различно въздействие. При тях във всепоглъщащата материя на живота (в случая колкото реално, толкова и символично представена чрез рециклираната хартия като основа и фон) попадат както обикновените, така и носещите промени обекти от ежедневието – карти за игра и традиционни китайски пликосе за писма с добри пожелания по различни житейски поводи.

От цикъла „Цитати“

В „Думи на баба и дядо“ твърде личните цитати-спомени, изписани върху хартия са видимо залепени върху абстрактните рисунки-експресии. Чрез умишлено търсения контраст се поставя акцент на паметните мигове, свързани със съкровеното, скъпото, съхраненото в съзнанието, останало ярко и неизличимо независимо от хода на времето. Творбите, запазват спонтанността на преживяванията от детството и същевременно са изчистени от излишни наслоявания, от второстепенни образи, от реалността на пространството и предметния свят, въвеждат в условния свят на спомените непосредствени и живи, и същевременно знакови, стилизирани, идеализирани, насмешливи и незабравими.

Цикълът „Sic Transit Gloria Mundi“ се базира на ирония и самоирония и залага на плакатно-агресивна експресия. Преходността в живота, преходността на стойностите, човешката суета и самозаблуда са източниците на интерпретация. Творбите са изпълнени в смесена техника – колаж, надписи, лични визитни картички, „златна“ хартия. Използвани са символите кръст (разпятие и възвисяване), спирала (жизненият цикъл), квадрат (земният, материалният свят).

Другата отчетлива линия в изложбата бележи сложно развиващите се връзки минало – настояща, субект – обект, разум – интуиция, трансцендентно – веществено в творбите „Каква полза за човека...“ (смесена техника, платно), „Всичко прекрасно е рядко“ (акрилни бои, платно), „Дървото на живота“ (акрилни бои, платно), „По Джаксън Полък“ (акрилни бои, платно), „По Конфуций“ (акрилни бои, платно), „По Г. А.“ (акрилни бои, платно), „По Платон“ (акрилни бои, платно) и др.

Неиллюстративният и минималистичен подход, привидната лекота на изпълнението, акварелната прозрачност на цветовете и белият фон на платното в „По Джаксън Полък“, „По Конфуций“, „По Г. А.“, „Всичко прекрасно е рядко“, „По Яворов“, „По монголска сентенция“, „Дървото на живота“ – създават впечатление за творби изпълнени алаприма, регистриращи моментни настроения и състояния на ума, достигащи до краен синтетичен израз на преживяното в предходен и продължителен процес на размисъл, изследване и анализ.

„Каква полза за човека...“, „По Платон“ 1, 2, „По Джон Ленън“, „По Чарли Чаплин“, „По Пикасо“, напротив – са „тягостни“, предизвикващи състояния на съмнение и песимизъм, саркастични. В „По Платон“ дори прилепеният към картинната повърхност цитат „Докоснатият от любовта става поет“ звучи приглушено, потиснато, двусмислено.

В повечето случаи двете линии се преплитат, взаимодействат, добавят подтекст, разкриват състояния, създават усещания, които рефлектират върху самата живописна материя – понякога

усложнена, „тежка“, тъмна, наситена със значения, напр. в творбите от серията „По Пророкът на Халил Джубран“; друг път излъчваща яснотата и чистотата на първичен символ – в творбите от цикъла „Въздух, вода, земя, огън“ – отново в техника алаприма, ясни и лаконични.

Както стилизираните, знакови изображения, така и абстрактните образи в контекста на различните творби маркират всеобщия процес на житейски трансформации: от един начин на светуване към друг; от времевите параметри на една епоха към тези на друга; от индивидуалното към общовалидното и обратното; от една знакова система в друга.

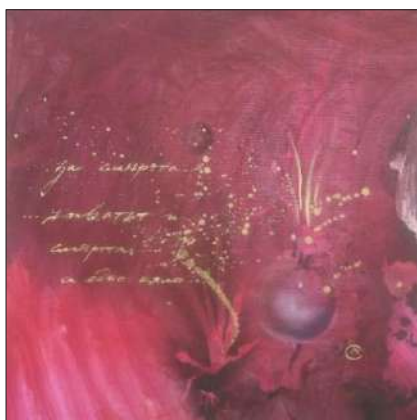

По Конфуций

По Джаксън Полак

Същият лаконизъм и граничеща с изящество простота отличава творбите от сериите „Любов“ и „Свобода“, както и рисунките с названия „По Дънов“, „По Чудомир“, „По Радичков“, където несходните по светуване и принадлежащи към различни времеви периоди личности, са свързани по силата на авторската интуиция с убеждение за тяхната самобитност и значимост.

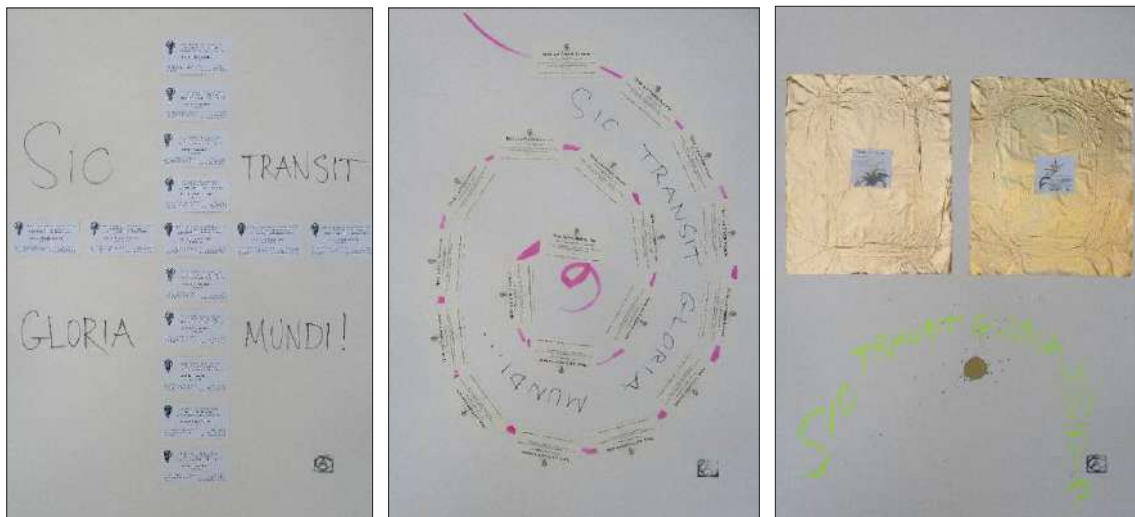

От серията „По Пророкът на Халил Джубран“ 1, 2

Художникът избира необичаен начин за ситуиране за произведенията от изложбата на сайта на проекта – огледална симетрия по вертикала, символно изразяваща присъщия на хората стремеж към ред и организираност; и същевременно – ритмична асиметрия на редовете, в които са поставени произведенията, напомняща за неравноделната музикална ритмика и концептуално свързана с виждането за невъзможността за управление на всички процеси и явления в живота. Независимо от това противоречие, а може би и именно поради него (защото тъканта на всяка цялост е сложна и включва и противоречията) композиционната структура на изложбата остава единна.

Двойственото значение на думата инспирирала заглавието на изложбата – „опити“ – в българския език (където от една страна я свързваме с житейския опит, опитността, мъдростта, ут-

върдените умения и изградените стереотипи, а от друга – с любопитството, с експеримента, с желанието да се „опитва“, да се открива новото, да се предизвиква непознатото, дори да се рискува) отново поставя под съмнение възможността за спазване на точни правила и ред, йерархия, традиционно утвърдени норми и представи.

„Sic Transit Gloria Mundi“, 1, 2, 3

Изпълнената с противоречия материя за Стефан Алтъков е изходната суровина, от която той организира балансирания свят на всяко свое произведение – хармонично, с ясно определена форма и конкретно послание – интуитивно воден от идеята, че в основата си и най-сложните явления са свързани с изначално прости, разбираеми природни и общочовешки закони, а понятията „традиционно“ и „ново“ губят очертанията си, за да бъдат обединени.

Забележка: Представените фотографии са от архива на проект „Арт инициативи 2020“.